

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

ฉบับที่ 1

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 2(4) แห่งประกาศคณะกรรมการบริหารบัญชีฉบับที่ 103 และเพื่อให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ กระทรวงมหาดไทยจึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ประกาศนี้มีให้ใช้บังคับแก่

- (1) งานเกษตรกรรมซึ่งได้แก่ งานเพาะปลูก งานประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์
- (2) งานอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยจะได้กำหนด

ข้อ 2. ประกาศนี้ให้ใช้บังคับในการนับถือลูกจ้างทำงานในกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสมุทรปราการ

ข้อ 3. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละสิบสองบาทหรือเดือนละสามร้อย-สิบสองบาทสำหรับลูกจ้างรายเดือน

เพื่อประโยชน์ตามข้อนี้ คำว่า “วัน” หมายถึง เวลาทำงานปกติของลูกจ้างซึ่งไม่เกินเก้าชั่วโมงสำหรับงานพาณิชยกรรม หรือซึ่งไม่เกินแปดชั่วโมงสำหรับงานอุตสาหกรรมและงานอื่นและไม่ว่านายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานน้อยกว่าเวลาทำงานปกตินั้นเพียงใดก็ตาม

ในกรณีที่เวลาทำงานปกติของลูกจ้างเกินกว่ากำหนดดังกล่าวในวรรคก่อน อัตราค่าจ้างขั้นต่ำให้เพิ่มขึ้นตามส่วน เว้นแต่ลูกจ้างได้รับค่าล่วงเวลาหรือค่าทำงานในวันหยุดตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง การคุ้มครองแรงงาน

ข้อ 4. ห้ามมิให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างเป็นเงินแก่ลูกจ้างน้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ เว้นแต่ลูกจ้างทดลองงานซึ่งนายจ้างแจ้งให้ลูกจ้างทราบเป็นหนังสือแต่แรกโดยมีระบบทดลองปฏิบัติงานไม่เกินหนึ่งสิบวัน

ข้อ 5. ประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ให้ใช้บังคับเพื่อพัฒนาการกำหนดหักสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบนกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2516

พลเอก ป.ชาญเสถียร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง อัตราค่าจ้างขันต่ำ (ฉบับที่ 2)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 2(4) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 และเพื่อให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง การกำหนดค่าจ้างขันต่ำ กระทรวงมหาดไทย จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง อัตราค่าจ้างขันต่ำ ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2516

ข้อ 2. ประกาศนี้ให้ใช้บังคับแก่

(1) งานเกษตรกรรม ซึ่งได้แก่ งานเพาะปลูก งานประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์

(2) งานอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยจะได้กำหนด

ข้อ 3. ประกาศนี้ให้ใช้บังคับในกรณีที่ลูกจ้างทำงานในกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสมุทรปราการ

ข้อ 4. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขันต่ำเป็นเงินวันละสิบหกบาทหรือเดือนละสี่ร้อยสิบหกบาท สำหรับลูกจ้างรายเดือน

เพื่อประโยชน์ตามข้อนี้ คำว่า “วัน” หมายถึง เวลาทำงานปกติของลูกจ้างซึ่งไม่เกิน เก้าชั่วโมงสำหรับงานพานิชยกรรม หรือซึ่งไม่เกินแปดชั่วโมงสำหรับงานอุตสาหกรรมและ งานอื่น และไม่ว่ารายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานน้อยกว่าเวลาทำงานปกตินั้นเพียงใดก็ตาม

ในการนี้ที่เวลาทำงานปกติของลูกจ้างเกินกว่ากำหนดดังกล่าวในวรรคก่อน อัตรา ค่าจ้างขันต่ำให้เพิ่มขึ้นตามส่วน เว้นแต่ลูกจ้างได้รับค่าล่วงเวลาหรือค่าทำงานในวันหยุดตาม ประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง การคุ้มครองแรงงาน

ข้อ 5. ห้ามมิให้รายจ้างจ่ายค่าจ้างเป็นเงินแก่ลูกจ้างน้อยกว่าอัตราค่าจ้างขันต่ำ เว้นแต่ ลูกจ้างทดลองงานซึ่งนายจ้างแจ้งให้ลูกจ้างทราบเป็นหนังสือแต่แรกโดยมีระเบียบทดลองปฏิบัติงาน ไม่เกินหกสิบวัน

ข้อ 6. ประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2517 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2516

(ลงชื่อ) กมล วรรณประภา

(นายกมล วรรณประภา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

คำชี้แจง

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2516 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ออกประกาศ เรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 2) ซึ่งได้พิมพ์ไว้ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 90 ลงวันที่ 4 ธันวาคม 2516 กระทรวงมหาดไทยจึงขอชี้แจงดังนี้

ประกาศเรื่องอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 2) เป็นการปรับปรุงอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ซึ่ง กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศไว้เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2516 สาระสำคัญของการเปลี่ยน-แปลงคือ ได้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินสดจากวันละสิบสองบาทหรือเดือนละสามร้อยสิบ-สองบาทเป็นเงินสิบวันละสิบหกบาท หรือเดือนละร้อยสิบหกบาท มีผลบังคับใช้ในเขตสี่จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสมุทรปราการ ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2517 เป็นต้นไป

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอัตราค่าจ้างขั้นต่ำครั้นนี้ คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการ ตามมติที่ได้ตกลงไว้เมื่อเดือนธันวาคม 2515 และให้เป็นไปตามคำเรียกร้องของลูกจ้าง ซึ่งได้ เสนอมาตั้งแต่มีการประชุมใช้อัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นต้นมา คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาแล้ว เห็น ว่า ค่าครองชีพได้เพิ่มขึ้นเรื่อยมาตั้งแต่เดือนมิถุนายน และจนบัดนี้ราคาสินค้าจำเป็น ต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้นมาก อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ 12 บาทที่กำหนดไว้เดิมจึงไม่เหมาะสมและเห็น สมควรลดลงดังนี้ จึงได้มีการพิจารณาและอนุมัติให้ลดลงเป็น 10 บาท ซึ่งจะช่วยให้ลูกจ้างได้มีรายได้เพิ่มขึ้นบ้าง เป็นการบรรเทาความ เดือดร้อนและขณะเดียวกันก็จะไม่เป็นภาระแก่นายจ้างมากจนเกินไป

กระทรวงมหาดไทยได้ศึกษาข้อเสนอของคณะกรรมการฯ อย่างรอบคอบโดยได้ พิจารณาความคิดเห็นของฝ่ายนายจ้าง ฝ่ายลูกจ้าง และสื่อมวลชนแล้วเห็นว่า การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงอัตราค่าจ้างขั้นต่ำให้เป็นตามที่คณะกรรมการค่าจ้างเสนอเป็นการเหมาะสม กับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันจึงได้ประกาศเป็นกฎหมาย

กระทรวงมหาดไทยมั่นใจว่า การเริ่มครั้นนี้จะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของลูกจ้าง ที่ไม่มีฝีมือทั้งหลายในด้านปรับปรุงความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น หรืออย่างน้อยไม่ต่ำไปกว่าเดิม และ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เมื่อลูกจ้างคนงานมีค่าจ้างเพิ่มจะมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ ดีขึ้น เป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้รายได้ประชาชาติเพิ่มพูนขึ้น ซึ่งจะอำนวยประโยชน์ให้แก่ นายจ้างและเศรษฐกิจส่วนรวมและจะทำให้นายได้ทราบถึงผลกระทบการปรับปรุงค่าจ้าง ก่อให้เกิด

ความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกันและก่อให้เกิดกำลังใจที่จะมีการปรับปรุงค่าจ้างและสภาพการทำงานในโอกาสต่อไปอีก

กระทรวงมหาดไทยทราบว่ามีนายจ้างจำนวนไม่น้อยที่ได้จ่ายค่าจ้างตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่ปรับปรุงใหม่นี้ และมีจำนวนไม่น้อยที่ได้จ่ายค่าจ้างสูงกว่าอยู่แล้ว สำหรับนายจ้างที่จ่ายต่ำกว่าบางส่วนที่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงนั้นกระทรวงมหาดไทย หวังว่าจะได้รับความร่วมมือสนับสนุนโดยเบียยของรัฐที่จะแก้ปัญหาความเดือดร้อนของลูกจ้างคนงานที่ไม่มีฝีมือลดปัญหาความชัดແย়ด้านแรงงานซึ่งเป็นปัญหาสำคัญอยู่ในขณะนี้

กระทรวงมหาดไทย

4 ธันวาคม 2516

ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 3)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 2(4) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2515 และเพื่อให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ ลงวันที่ 16 เมษายน 2515 กระทรวงมหาดไทยจึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องอัตราค่าจ้างขั้นต่ำลงวันที่ 30 พฤษภาคม 2516

ข้อ 2. ประกาศนี้มิใช้บังคับแก่

- (1) งานเกษตรกรรม ซึ่งได้แก่ งานเพาะปลูก งานประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์
- (2) งานอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยจะได้กำหนด

ข้อ 3. ประกาศนี้ใช้บังคับในการณ์ที่ลูกจ้างทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม

ข้อ 4. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละยี่สิบบาท

เพื่อประโยชน์ตามข้อนี้ คำว่า “วัน” หมายถึงเวลาทำงานปกติของลูกจ้างซึ่งไม่เกินเก้าชั่วโมงสำหรับงานพาณิชยกรรมหรือซึ่งไม่เกินแปดชั่วโมงสำหรับงานอุตสาหกรรมและงานอื่น และไม่ว่ารายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานน้อยกว่าเวลาทำงานปกตินั้นเพียงใดก็ตาม

ในการณ์ที่เวลาทำงานปกติของลูกจ้างเกินกว่ากำหนดดังกล่าวในวรรคก่อน อัตราค่าจ้างขั้นต่ำให้เพิ่มขึ้นตามส่วน เว้นแต่ลูกจ้างได้รับค่าล่วงเวลาหรือค่าทำงานในวันหยุดตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องการคุ้มครองแรงงาน

ข้อ 5. ห้ามมิให้รายจ้างจ่ายค่าจ้างเป็นเงินแก่ลูกจ้างน้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ เว้นแต่ลูกจ้างทดลองงานซึ่งนายจ้างแจ้งให้ลูกจ้างทราบเป็นหนังสือแต่แรกโดยมีระยะเวลาทดลองปฏิบัติงานไม่เกินหนึ่งสิบวัน

ข้อ 6. ประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 14 มิถุนายน 2517 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 13 มิถุนายน 2517
(ลงชื่อ) พันตำรวจตรี อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร
(อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

คำชี้แจงของกระทรวงมหาดไทย

เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2516 กระทรวงมหาดไทยได้ออกประกาศกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำขึ้นใช้เป็นครั้งแรกในประเทศไทยตามที่คณะกรรมการค่าจ้างชั้งตั้งขึ้นตามกฎหมายแรงงาน ประกอบด้วยผู้แทนนายจ้าง ผู้แทนลูกจ้าง และผู้ทรงคุณวุฒิรวม 9 ราย ได้เสนอให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำวันละ 12 บาท ให้บังคับในเขตท้องที่ 4 จังหวัดคือ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นนทบุรี และปทุมธานี

ต่อมาปรากฏว่า ภาวะค่าครองชีพมีแนวโน้มสูงมากขึ้นโดยลำดับ กระทรวงมหาดไทย จึงได้ออกประกาศฉบับที่ 2 เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2516 ยกเลิกประกาศฉบับที่ 1 และกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในท้องที่ 4 จังหวัดดังกล่าวเพิ่มขึ้นจากวันละ 12 บาท เป็นวันละ 16 บาท ตามที่คณะกรรมการค่าจ้างเสนอ โดยใหม่ผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2517 และได้ออกประกาศฉบับที่ 3 เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2517 ยกเลิกประกาศฉบับที่ 2 และกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำขึ้นเป็นวันละ 20 บาท กับได้ขยายขอบเขตบังคับใช้ออกไปอีก 2 จังหวัด คือ สมุทรสาคร และนครปฐม รวมเป็น 6 จังหวัด

การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำทั้งสามฉบับนั้น คณะกรรมการค่าจ้างได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับค่าจ้าง ค่าครองชีพ กิจการของนายจ้าง และภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งที่ผ่านมาและที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มีความเห็นว่าค่าครองชีพได้เพิ่มสูงขึ้นทุกปี แต่ค่าจ้างของลูกจ้างไม่มีมีอิสระเพิ่มขึ้นตามสัดส่วนของค่าครองชีพ ทำให้ภาวะความเป็นอยู่ของลูกจ้างไม่มีมือซึ่งได้รับรายได้น้อยอยู่แล้วยากแคนลงไปอีก สมควรให้ความช่วยเหลือลูกจ้างเหล่านี้ให้มีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น

โดยที่คณะกรรมการค่าจ้างได้ติดต่อกับความเคลื่อนไหวของค่าครองชีพและภาวะทางเศรษฐกิจตลอดมา เห็นว่า ลูกจ้างคนงานในท้องที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศต่างก็ได้รับความเดือดร้อนในการครองชีพทั่วทั้ง จำเป็นที่จะต้องขยายการบังคับใช้อัตราค่าจ้างขั้นต่ำให้ครอบทุกจังหวัด แต่เพื่อให้การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเหมาะสมสมกับสภาพของท้องถิ่นจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการค่าจ้างประจำจังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานอนุกรรมการค่าจ้างประจำจังหวัด ผู้แทนฝ่ายนายจ้างและผู้แทนฝ่ายลูกจ้างเป็นอนุกรรมการทำหน้าที่ศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับค่าจ้าง ค่าครองชีพ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และเสนอความเห็นต่อกองคณะกรรมการค่าจ้าง เพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง คณะกรรมการค่าจ้างได้พิจารณาอย่างรอบคอบหลายด้าน รวมทั้งได้นำข้อมูลและข้อเสนอของแต่ละจังหวัดมาประกอบการพิจารณาด้วย มีมติให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำใช้บังคับจนครบทุกจังหวัด

เพื่อความรอบคอบ กระทรวงมหาดไทยได้นำข้อเสนอของคณะกรรมการค่าจ้างหารือกับคณะกรรมการที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจของนายกรัฐมนตรีและเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจของนายกรัฐมนตรี ซึ่งก็ได้รับความเห็นชอบ กระทรวงมหาดไทยจึงได้ออกประกาศเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2517 กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำฉบับที่ 4 มีผลใช้บังคับในจังหวัดอื่น ๆ นอกจาก 6 จังหวัดที่ได้กำหนดอัตราค่าจ้างไว้ 20 บาท ตามประกาศฉบับที่ 3

ตามประกาศฉบับที่ 4 นี้ได้กำหนดค่าจ้างขั้นต่ำไว้ในอัตราไม่ต่ำกว่าวันละ 18 บาท สำหรับจังหวัดในภาคกลางและภาคใต้ กับอีก 4 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี และอุบลราชธานี ส่วนอัตราวันละ 16 บาทให้ใช้กับจังหวัดอื่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ

ประกาศอัตราค่าจ้างขั้นต่ำฉบับที่ 3 และฉบับที่ 4 ที่ข้อยุ่นบังคับนี้มีผลบังคับใช้กับกิจการทุกขนาดและทุกประเภท เช่น กิจการทอผ้า เครื่องปั้นดินเผา ยาสูบ ขันส่ง ก่อสร้าง บริการ การค้า โรงเรม เป็นต้น แต่เมื่อบังคับใช้สำหรับงานเกษตรกรรม ซึ่งได้แก่ งานพาะบูก งานประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์

กระทรวงมหาดไทยมั่นใจว่า การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำขึ้นใช้ทั่วประเทศ ครั้นนี้คงจะช่วยลูกจ้างที่มีรายได้น้อยให้มีโอกาสปรับปรุงฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น หรืออย่างน้อยไม่ต่ำกว่าเดิมและเชื่อแน่ว่าลูกจ้างคนงานที่ได้รับการปรับปรุงค่าจ้างครั้งนี้จะตั้งหน้าทำงาน ทุ่มเท และเอาใจใส่ในหน้าที่การงาน ซึ่งจะอำนวยประโยชน์ให้แก่นายจ้าง และเศรษฐกิจส่วนรวมและจะทำให้นายจ้างได้ระหนักถึงผลการปรับปรุงค่าจ้าง ก่อให้เกิดกำลังใจที่จะปรับปรุงค่าจ้าง และสภาพการทำงานในโอกาสต่อไป

กระทรวงมหาดไทยทราบว่า นายจ้างจำนวนไม่น้อยได้จ่ายค่าจ้างตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำน้อยแล้ว ส่วนบางรายจ่ายต่ำกว่าก็ควรขอให้ปรับปรุงอัตราค่าจ้างของท่านให้สอดคล้องด้วยและขอให้เปลี่ยนแปลงสภาพการทำงานอันเป็นการขัดกับกฎหมาย ทั้งนี้กระทรวงมหาดไทยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความร่วมมือสนับสนุนโดยนายของรัฐบาลด้วยดี เป็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของลูกจ้างและลดปัญหาการขัดแย้งด้านแรงงานซึ่งเป็นปัญหาสำคัญอยู่ในขณะนี้ด้วยดี

กระทรวงมหาดไทย

สิงหาคม 2517

ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 4)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 2(4) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2515 และเพื่อให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ ลงวันที่ 16 เมษายน 2515 กระทรวงมหาดไทยจึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ประกาศนี้ให้ใช้บังคับแก่

- (1) งานเกษตรกรรม ซึ่งได้แก่ งานพืชป่าไม้ งานประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์
- (2) งานอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยจะได้กำหนด

ข้อ 2. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละสิบแปดบาทในท้องที่จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดนครนายก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชัยนาท จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดอ่างทอง จังหวัดตราด จังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี จังหวัดจันทบุรี จังหวัดอุดรธานี จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดขอนแก่น จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดกรุงเทพฯ จังหวัดตระหง่าน จังหวัดชุมพร จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล จังหวัดสงขลา จังหวัดระนอง จังหวัดยะลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต

ข้อ 3. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละสิบหกบาทในท้องที่จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสกลนคร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดเลย จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดยโสธร จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดหนองคาย จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดชัยภูมิ

ข้อ 4. เพื่อประโยชน์ตามข้อ 2 และข้อ 3 คำว่า “วัน” หมายถึง เวลาทำงานปกติของ ลูกจ้างซึ่งไม่เกินเก้าชั่วโมงสำหรับงานพาณิชยกรรม หรือซึ่งไม่เกินแปดชั่วโมงสำหรับงานอุตสาหกรรมและงานอื่น และไม่ว่ารายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานน้อยกว่าเวลาทำงานปกตินั้น เพียงใดก็ตาม

ในการนี้ที่เวลาทำงานปกติของลูกจ้างเกินกว่ากำหนดตั้งแต่กว่าในวาระก่อน อัตราค่าจ้างขั้นต่ำให้เพิ่มขึ้นตามส่วน เว้นแต่ลูกจ้างจะได้รับค่าส่วนเวลาหรือค่าทำงานในวันหยุด ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการคุ้มครองแรงงาน

ข้อ 5. ห้ามมิให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างเป็นเงินแก่ลูกจ้างน้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ เว้นแต่
ลูกจ้างทดลองงานซึ่งนายจ้างแจ้งให้ลูกจ้างทราบเป็นหนังสือแต่แรกโดยมีระบบทดลองปฏิบัติ
งานไม่เกินหกสิบวัน

ข้อ 6. ประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2517
เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2517
(ลงชื่อ) พ.อ.ศ.ศ. อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร
(อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

คำชี้แจง

เรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 4)

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้ออกประกาศกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ฉบับที่ 4 เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2517 เพื่อใช้บังคับแก่จังหวัดที่ยังไม่ได้กำหนดค่าจ้างขั้นต่ำทั่วประเทศนั้น ขอชี้แจงให้ทราบ ดังนี้

1. ประกาศฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายคุ้มครองแรงงาน ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามประกาศของคณะปฏิรูป ฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2515 และมีผลใช้บังคับในจังหวัดอื่นทั่วประเทศ ยกเว้น 6 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นนทบุรี สมุทรสาคร และนครปฐม ที่ได้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำไปแล้วตามประกาศฉบับที่ 3 ลงวันที่ 13 มิถุนายน 2517

ประกาศอัตราค่าจ้างขั้นต่ำฉบับที่ 4 นี้ มีผลใช้บังคับแก่กิจการทุกประเภท เช่น กิจการทอผ้า เครื่องปั้นดินเผา ยาสูบ ขนส่ง ก่อสร้าง บริการ การค้า โรงแรม เป็นต้น แต่ไม่ใช้บังคับสำหรับงานเกษตรกรรม ซึ่งได้แก่งานเพาะปลูก งานประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์

2. การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในจังหวัดต่าง ๆ นั้น ได้พิจารณาให้สอดคล้องกับภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม ค่าครองชีพ และสภาพการจ้างงานของแต่ละห้องถิน จึงได้กำหนดอัตราค่าจ้างเป็น 2 อัตราคือ อัตราวันละ 18 บาท ในจังหวัดภาคกลางและภาคใต้ กับ 4 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานีและอุบลราชธานี ส่วนจังหวัดอื่น ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำไว้วันละ 16 บาท ทั้งนี้จะเริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2517 เป็นต้นไป

3. ตามผลของประกาศฉบับนี้ นายจ้างจะจ่ายค่าจ้างต่ำกว่าอัตราที่กำหนดไว้ไม่ได้มีว่าจะเป็นลูกจ้างรายวันหรือลูกจ้างรายเดือนก็ตาม เว้นแต่ลูกจ้างนั้นเป็นลูกจ้างทดลองงานซึ่งได้ตกลงกันไว้ล่วงหน้าว่าให้ทดลองงานและจะต้องมีระยะเวลาทดลองงานไม่เกิน 60 วัน เมื่อพ้น 60 วันนับแต่วันทดลองงานแล้ว นายจ้างจะต้องจ่ายค่าจ้างตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่กำหนดไว้

4. การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำครั้งนี้ คณะกรรมการค่าจ้างซึ่งแต่งตั้งโดยกระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการตามมติซึ่งได้ตกลงไว้เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2517 ที่จะกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำขึ้นใช้ทั่วประเทศ เพราะได้ตระหนักว่า ค่าครองชีพในต่างจังหวัดก็สูงขึ้นมาตั้งแต่ต้นปี 2516 เช่นเดียวกัน และได้สูงขึ้นอย่างรวดเร็วฉับพลันตอนปลายปี 2516 จนถึงปัจจุบัน เนื่องจากอัตราค่าอาหารและเครื่องนุ่งห่มอันเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้เพิ่มขึ้น

อย่างรวดเร็วและไม่มีที่ท่าว่าจะลดลง อย่างไรก็ตามคณะกรรมการค่าจ้างมีความเห็นว่าการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำควรจะเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละท้องถิ่น จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการค่าจ้างประจำจังหวัดขึ้นประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานอนุกรรมการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการจังหวัด ผู้แทนฝ่ายนายจ้างและผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง เป็นอนุกรรมการ ให้กำหนดที่ศึกษาสภาพเศรษฐกิจ ภาวะค่าจ้าง ค่าครองชีพ สภาพการ จ้างงานและเสนอข้อคิดเห็นในการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในจังหวัดของตนต่อคณะกรรมการ ค่าจ้าง

คณะกรรมการค่าจ้างได้พิจารณาอย่างรอบคอบหลายด้าน รวมทั้งได้นำข้อมูลและ ข้อเสนอของแต่ละจังหวัดมาร่วมพิจารณาด้วยแล้ว เห็นพ้องต้องกันว่า ภาวะค่าครองชีพขณะ นี้สูงกว่าปกติมาก ซึ่งเป็นเหตุให้ลูกจ้างคนงานที่มีรายได้น้อยอยู่ในภาวะที่ลำบากสมควรและ จำเป็นต้องช่วยเหลือลูกจ้างคนงานเหล่านี้ให้ครองชีพอยู่ได้อย่างไม่ดับແดันขัดสนจนเกินไป คณะกรรมการค่าจ้างจึงมีมติให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำขึ้นใช้ทั่วประเทศในอัตราและท้องที่ ที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

5. กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาถึงสถานการณ์ ข้อเท็จจริง และข้อเสนอของ คณะกรรมการค่าจ้างแล้ว เห็นว่าหลักการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของคณะกรรมการค่าจ้าง เหมาะสมที่สุดกับภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน แต่เพื่อความรอบคอบจึงได้นำเรื่องนี้ หารือกับคณะที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีทุกฝ่ายเห็นความ จำเป็นที่จะต้องกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำขึ้น เพื่อช่วยเหลือลูกจ้างคนงานในท้องที่ต่าง ๆ ที่กำลัง ประสบปัญหาค่าครองชีพสูงขึ้นให้บรรเทาความคับแคนขัดสนจนอาจทำให้ขาดกำลังใจที่จะ ปฏิบัติงานให้นายจ้างอย่างเต็มที่ ซึ่งอาจสร้างปัญหาการขาดงานหรือหลีกเลี่ยงงานอ กหารายได้ อื่นมาเสริม หรือปัญหาอื่น ๆ ในที่ทำงาน อันเป็นผลเสียหายแก่การผลิตของนายจ้างและอาจเป็น ปัญหาอื่น ๆ ตามมา ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมยิ่งขึ้น

6. กระทรวงมหาดไทยทราบดีว่า กฎหมายนี้อาจมีผลกระทบกระเทือนถึงภาระ ค่าใช้จ่ายของนายจ้างบางราย แต่ก็หวังว่าบรรดา นายจ้างคงจะเข้าใจถึงสถานการณ์และ ความจำเป็น และให้ความร่วมมือกับรัฐบาลช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนใน สังคม เพื่อความสงบเรียบร้อยของประเทศไทยและประชาชนส่วนรวมด้วยกันปรับปรุงค่าจ้าง ให้สอดคล้องกับประกาศฉบับนี้ ซึ่งได้ให้เวลาท่านจนถึงวันที่ 1 ตุลาคม 2517 กับขอได้โปรด งดเว้นการเปลี่ยนสภาพการจ้างงานโดยไม่จำเป็นหรือตัดตอนสวัสดิการหรือผลประโยชน์ ที่เคยให้อยู่ก่อน สำหรับลูกจ้างคนงานก็ควรขอได้ให้ความร่วมมือกับนายจ้างของตนด้วยการ

ตั้งใจทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อเพิ่มผลผลิตและบริการอันจะตกได้แก่ลูกจ้างคนงาน
ด้วยอีกในอนาคต

กระทรวงมหาดไทย

1 สิงหาคม 2517

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 5)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 2(4) แห่งประกาศของคณะกรรมการปฎิริหารชีวิต ฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2515 และเพื่อให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ ลงวันที่ 16 เมษายน 2515 กระทรวงมหาดไทยจึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 3) ลงวันที่ 13 มิถุนายน 2517

ข้อ 2. ประกาศนี้มีผลใช้บังคับแก่

- (1) งานเกษตรกรรม ซึ่งได้แก่ งานเพาะปลูก งานประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์
- (2) งานอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยจะได้กำหนด

ข้อ 3. ประกาศนี้ให้ใช้บังคับในกรณีที่ลูกจ้างทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม

ข้อ 4. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละยี่สิบห้าบาท

เพื่อประโยชน์ตามข้อนี้ คำว่า “วัน” หมายถึง เวลาทำงานปกติของลูกจ้างซึ่งไม่เกินเก้าชั่วโมงสำหรับงานพาณิชยกรรมหรือซึ่งไม่เกินแปดชั่วโมงสำหรับงานอุตสาหกรรมและงานอื่น และไม่ว่ารายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานน้อยกว่าเวลาทำงานปกตินั้นเพียงใดก็ตาม

ในกรณีที่เวลาทำงานปกติของลูกจ้างเกินกว่ากำหนดเวลาดังกล่าวในวรรคก่อนอัตราค่าจ้างขั้นต่ำให้เพิ่มขึ้นตามส่วน เว้นแต่ลูกจ้างได้รับค่าล่วงเวลาหรือค่าทำงานในวันหยุดตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง การคุ้มครองแรงงาน

ข้อ 5. ห้ามมิให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างเป็นเงินแก่ลูกจ้างน้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ เว้นแต่ลูกจ้างทดลองงานซึ่งนายจ้างแจ้งให้ลูกจ้างทราบเป็นหนังสือแต่แรก โดยมีระยะเวลาทดลองปฏิบัติงานไม่เกินหกสิบวัน

ข้อ 6. ประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2518 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2517

พ.ส.ต.ต.อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร

(อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

คำสั่งกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง อัตราค่าจ้างขันต่อ (ฉบับที่ 5)

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2517 กระทรวงมหาดไทยได้ออกประกาศเรื่อง อัตราค่าจ้างขันต่อ ฉบับที่ 5 เพื่อใช้บังคับในท้องที่กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม โดยจะให้มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2518 เป็นต้นไป

1. กระทรวงมหาดไทยได้ออกประกาศอัตราค่าจ้างขันต่อ ฉบับที่ 3 เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2517 กำหนดอัตราค่าจ้างขันต่อวันละ 20 บาท ใช้บังคับในเขตท้องที่ 6 จังหวัดดังกล่าวแล้ว ให้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2517 การประกาศกำหนดค่าจ้างขันต่อ ฉบับที่ 3 นั้น เป็นผลจากที่มีลูกจ้างคนงานได้เรียกร้องขอให้รัฐบาลเพิ่มอัตราค่าจ้างขันต่อขึ้นเป็นวันละ 25 บาท และรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่าอัตราค่าจ้างขันต่อซึ่งกำหนดไว้วันละ 16 บาทในท้องที่ เหล่านี้ไม่เป็นการเพียงพอและเหมาะสมกับภาระการรองรับ แต่การที่จะประกาศอัตราค่าจ้าง ขันต่อให้สูงขึ้นเป็นวันละ 25 บาทในทันที อาจจะกระทบกระเทือนถึงภาวะทางเศรษฐกิจจริง ได้ กำหนดอัตราค่าจ้างขันต่อในท้องที่ดังกล่าวเป็น 20 บาทก่อน และรับรองว่าจะพิจารณาเพิ่มขึ้น เป็นวันละ 25 บาทในต้นปี 2518

2. ต่อจากนั้น ยพณฯ นายกรัฐมนตรีได้มอบให้คณะที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจศึกษาเรื่อง ค่าจ้างขันต่อทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิจารณาถึงมาตรฐานการรองรับของลูกจ้างคนงาน และผลที่กระทบกระเทือนต่อภาวะเศรษฐกิจและการลงทุน ในวันที่ 19 สิงหาคม 2517 ประธาน- คณะที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจได้ทำรายงานเสนอ ยพณฯ นายกรัฐมนตรี เห็นควรเพิ่มอัตราค่าจ้าง ขันต่อเป็น 25 บาท ในต้นปี 2518 และเห็นว่าจะไม่กระทบกระเทือนต่อราคัสินค้าและการลงทุน ของผู้ประกอบการจนเกินไปนัก

3. คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาข้อเสนอของประธานคณะที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจแล้ว ส่งกระทรวงมหาดไทยพิจารณา กระทรวงมหาดไทยได้มอบให้คณะกรรมการค่าจ้างซึ่ง ประกอบด้วยผู้แทนนายจ้าง ผู้แทนลูกจ้างและผู้ทรงคุณวุฒิทั้งทางเศรษฐกิจและการปกครอง ได้พิจารณา คณะกรรมการค่าจ้างได้พิจารณาค่าจ้างเปรียบเทียบกับค่าครองชีพในปัจจุบัน แล้วเห็นว่า อัตราค่าจ้างขันต่อที่กำหนดอยู่ไม่เพียงพอสำหรับการรองรับของลูกจ้าง ถึงแม้ว่า การเพิ่มอัตราค่าจ้างขันต่อที่กำหนดอยู่ไม่เพียงพอสำหรับการรองรับของลูกจ้าง แต่ในขณะที่ยังไม่ได้นำวิธีการอื่น ๆ มาใช้ก็เมื่อควรปล่อยให้ลูกจ้างมีรายได้น้อยต้องเดือดร้อน คณะกรรมการค่าจ้างโดยเอกฉันท์จึงได้เสนอเพิ่มอัตราค่าจ้างขันต่อเป็นวันละ 25 บาทใน เขต 6 จังหวัด

4. โดยที่เห็นว่า ปัญหาเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก กระทรวงมหาดไทยจึงได้นำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการรัฐมนตรีถึง 2 ครั้ง คือ เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2517 และเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2517 ซึ่งคณะกรรมการรัฐมนตรีได้พิจารณาปัญหาอย่างกว้างขวางทั่วไป ทั้งด้านลูกจ้างนายจ้าง และเจ้าของสถานประกอบการ ในที่สุดก็เห็นชอบในการออกประกาศครั้งนี้

5. กระทรวงมหาดไทยขอเรียนชี้แจงว่า การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับ 6 จังหวัดนี้ จะให้มีผลบังคับในวันที่ 16 มกราคม 2518 เป็นการประกาศล่วงหน้าให้นายจ้างเจ้าของสถานประกอบการได้มีเวลาเตรียมตัวปรับปรุงกิจการต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็ให้ลูกจ้างคนงานได้ทราบถึงอัตราค่าจ้างใหม่เสียแต่เนิน ๆ

6. กระทรวงมหาดไทยขอเรียนให้บรรดานายจ้างเจ้าของสถานประกอบการได้ทราบด้วยว่า การตัดสินใจของทางราชการครั้งนี้กระทำไปอย่างรอบคอบที่สุด หวังว่านายจ้างเจ้าของสถานประกอบการคงจะเห็นด้วยว่า ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน การเพิ่มค่าจ้างขั้นต่ำใน 6 จังหวัดดังกล่าวเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงได้ยาก แม้จะมีผลกระทบกระเทือนต่อ กิจการบางอย่าง และนายจ้างบางส่วนอยู่บ้าง แต่ทางราชการก็จำเป็นต้องดำเนินการทั้งนี้โดยยึดมั่นในผลประโยชน์และความสงบสุขของประเทศชาติเป็นประการสำคัญ

7. สำหรับลูกจ้างคนงานทั้งหลายก็ขอให้ตระหนักรู้ถึงภาระที่นายจ้างเจ้าของสถานประกอบการจะต้องได้รับ และความลำบากใจที่ทางราชการได้กำหนดค่าจ้างขั้นต่ำครั้งนี้ ฉะนั้นจึงขอให้ลูกจ้างคนงานทั้งหลายได้ร่วมมือกับทางรัฐบาลในอันที่จะช่วยกันรักษาความสงบในด้านแรงงานและตั้งหน้าทำงานเพื่อช่วยเพิ่มผลผลิตและบริการ ทำให้ของกินของใช้เพิ่มขึ้นเป็นการเพิ่มพูนรายได้แก่ประเทศชาติและประชาชน

8. กระทรวงมหาดไทยจึงขอให้นายจ้าง ลูกจ้าง ประชาชน ได้โปรดให้ความร่วมมือแก้ปัญหาระยะงานที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ในบรรยายกาศของความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันและความรับผิดชอบของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงมหาดไทย

1 ตุลาคม 2517

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง อัตราค่าจ้างขันต่ำ (ฉบับที่ ๘)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 2(4) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2515 และเพื่อให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องการกำหนดอัตราค่าจ้างขันต่ำ ลงวันที่ 16 เมษายน 2505 กระทรวงมหาดไทยจึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องอัตราค่าจ้างขันต่ำ (ฉบับที่ ๔) ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๗ และประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องอัตราค่าจ้างขันต่ำ (ฉบับที่ ๕) ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๗

ข้อ 2. ประกาศนี้มิให้ใช้บังคับแก่

- (1) งานเกษตรกรรม ซึ่งได้แก่งานเพาะปลูก งานประมง เป้าไม้ และเลี้ยงสัตว์
- (2) งานอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยจะได้กำหนด

ข้อ 3. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขันต่ำเป็นเงินวันละสิบแปดบาทในท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม

ข้อ 4. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขันต่ำเป็นเงินวันละสิบเอ็ดบาทในท้องที่จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดคนายก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดปะจ万户บุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดสรงน้ำบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดอ่างทอง จังหวัดตราด จังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา

ข้อ 5. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขันต่ำเป็นเงินวันละสิบเก้าบาทในท้องที่จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดน่าน จังหวัดลำพูน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดแพร่ จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดนครสวรรค์

ข้อ 6. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขันต่ำ เป็นเงินวันละสิบเก้าบาทในท้องที่จังหวัดอุดรธานี จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดขอนแก่น จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสกลนคร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดเลย จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดยโสธร จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดนครพนม จังหวัดหนองคาย จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดชัยภูมิ

ข้อ 7. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขันต่ำเป็นเงินวันละสิบเอ็ดบาทในท้องที่จังหวัดยะลา จังหวัดตระงับ จังหวัดชุมพร จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล จังหวัดสงขลา จังหวัดระนอง จังหวัดยะลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพังงา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต

ข้อ 8. เพื่อประโยชน์ตามข้อ 3 หรือข้อ 7 คำว่า “วัน” หมายถึงเวลาทำงานตามปกติของลูกจ้างซึ่งไม่เกินเก้าชั่วโมง สำหรับงานพาณิชยกรรมหรือซึ่งไม่เกินแปดชั่วโมงสำหรับงานอุตสาหกรรมและงานอื่น และไม่ว่านายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานน้อยกว่าเวลาทำงานปกติเพียงใดก็ตาม ในกรณีที่ลูกจ้างทำงานเกินกว่ากำหนดดังกล่าวในวันเดียวกัน อัตราค่าจ้างขั้นต่ำให้เพิ่มขึ้นตามส่วนเว้นแต่ลูกจ้างได้รับค่าล่วงเวลา หรือค่าทำงานในวันหยุดตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง การคุ้มครองแรงงาน

ข้อ 9. ห้ามมิให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างเป็นเงินแก่ลูกจ้างน้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ เว้นแต่ลูกจ้างจะทดลองงานซึ่งนายจ้างแจ้งให้ลูกจ้างทราบเป็นหนังสือแต่แรกโดยมีระบุทดลองปฏิบัติงานไม่เกินหกสิบวัน

ข้อ 10. ประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2520 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 23 สิงหาคม 2520

(ลงชื่อ) คณท ภาichi

(นายคณท ภาichi)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง อัตราค่าจ้างขันต่อ (ฉบับที่ 7)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 2(4) แห่งประกาศของคณะกรรมการปฎิริหารชั่วคราว ฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2515 และเพื่อให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง การกำหนดอัตราค่าจ้างขันต่อ ลงวันที่ 16 เมษายน 2515 กระทรวงมหาดไทยจึงออกประกาศใช้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ประกาศนี้มีไว้ใช้บังคับแก่

- (1) งานเกษตรกรรมซึ่งได้แก่ งานเพาะปลูก งานประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์
- (2) งานอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยจะได้กำหนด

ข้อ 2. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขันต่อในห้องที่จังหวัดพะเยา ดังต่อไปนี้

(1) อัตราค่าจ้างขันต่อเป็นเงินวันละสิบบาท ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 28 สิงหาคม 2520 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2520

(2) อัตราค่าจ้างขันต่อเป็นเงินวันละสิบเก้าบาทให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2520 เป็นต้นไป

ข้อ 3. เพื่อประโยชน์ตามข้อ 2 คำว่า “วัน” หมายถึง เวลาทำงานปกติของลูกจ้าง ซึ่งไม่เกินเก้าชั่วโมงสำหรับงานพาณิชยกรรม หรือซึ่งไม่เกินแปดชั่วโมงสำหรับงานอุตสาหกรรมและงานอื่น และไม่ว่านายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานน้อยกว่าเวลาทำงานปกตินั้นเพียงใด ก็ตาม

ในกรณีที่เวลาทำงานปกติของลูกจ้างเกินกว่ากำหนดดังกล่าวในวรรคก่อนอัตราค่าจ้างขันต่อให้เพิ่มขึ้นตามส่วน เว้นแต่ลูกจ้างได้รับค่าล่วงเวลาหรือค่าทำงานในวันหยุดตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง การคุ้มครองแรงงาน

ข้อ 4. ห้ามมิให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างเป็นเงินแก่ลูกจ้างน้อยกว่าอัตราค่าจ้างขันต่อ เว้นแต่ ลูกจ้างทดลองงานซึ่งนายจ้างแจ้งให้ลูกจ้างทราบเป็นหนังสือแต่แรก โดยมีระยะเวลาทดลองปฎิบัติงานไม่เกินหกสิบวัน

ประกาศ ณ วันที่ 26 สิงหาคม 2520

(ลงชื่อ) คณิ ภาไชย

(คณิ ภาไชย)

รัฐมนตรีว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง อัตราค่าจ้างขันต่ำ (ฉบับที่ 8)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 2(4) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2515 และเพื่อให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง การกำหนดอัตราค่าจ้างขันต่อลงวันที่ 16 เมษายน 2515 กระทรวงมหาดไทยจึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง อัตราค่าจ้างขันต่ำ (ฉบับที่ 6) ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2520 และประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง อัตราค่าจ้างขันต่ำ (ฉบับที่ 7) ลงวันที่ 26 สิงหาคม 2520

ข้อ 2. ประกาศนี้มิให้ใช้บังคับแก่

- (1) งานเกษตรกรรม ซึ่งได้แก่ งานเพาะปลูก งานประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์
- (2) งานอื่นๆ ตามที่กระทรวงมหาดไทยจะได้กำหนด

ข้อ 3. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขันต่ำเป็นเงินวันละสามสิบห้าบาท ในท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม และจังหวัดสมุทรปราการ

ข้อ 4. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขันต่ำเป็นเงินวันละยี่สิบแปดบาท ในท้องที่จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดลพบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดชัยนาท จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดอ่างทอง จังหวัดตราด จังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี จังหวัดจันทบุรี จังหวัดกำแพง จังหวัดตราด จังหวัดชุมพร จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล จังหวัดสงขลา จังหวัดระนอง จังหวัดยะลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต

ข้อ 5. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขันต่ำเป็นเงินวันละยี่สิบห้าบาท ในท้องที่จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา จังหวัดน่าน จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดแพร่ จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองคาย จังหวัดสกลนคร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดเลย จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดยโสธร จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดนครพนม จังหวัดหนองคาย จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดชัยภูมิ

ข้อ 6. เพื่อประโยชน์ตามข้อ 3 ถึงข้อ 5 คำว่า “วัน” หมายถึง เวลาทำงานปกติของ ลูกจ้างซึ่งไม่เกินแก้ชั่วโมงสำหรับงานพาณิชยกรรม หรือไม่เกินแปดชั่วโมงสำหรับงาน อุตสาหกรรมและงานอื่น และไม่ว่านายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานน้อยกว่าเวลาทำงานปกตินั้น เพียงใดก็ตาม

ในกรณีที่เวลาทำงานปกติของลูกจ้างเกินกว่ากำหนดดังกล่าวในคราวก่อน อัตราค่าจ้าง ขั้นต่ำให้เพิ่มขึ้นตามส่วน เว้นแต่ลูกจ้างได้รับค่าส่วนเวลา หรือค่าทำงานในวันหยุดตามประกาศ กระทรวงมหาดไทยเรื่อง การคุ้มครองแรงงาน

ข้อ 7. ห้ามมิให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างเป็นเงินแก่ลูกจ้างน้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ เว้นแต่ ลูกจ้างทดลองงาน ซึ่งนายจ้างแจ้งให้ลูกจ้างทราบเป็นหนังสือแต่แรก โดยมีระเบียบทดลองปฏิบัติ งานไม่เกินหนึ่งวัน

ข้อ 8. ประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2521 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 30 สิงหาคม 2521

พล.อ.สีก แนวมาลี

(เล็ก แนวมาลี)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง อัตราค่าจ้างขันต่ำ (ฉบับที่ ๑)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 2(4) แห่งประกาศคณะกรรมการปฎิริหารัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2515 และเพื่อให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง การกำหนดอัตราค่าจ้างขันต่ำ ลงวันที่ 16 เมษายน 2515 กระทรวงมหาดไทยจึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง อัตราค่าจ้างขันต่ำ (ฉบับที่ ๘)
ลงวันที่ 30 สิงหาคม 2521

ข้อ 2. ประกาศนี้ มีให้ใช้บังคับแก่

- (1) งานเกษตรกรรม ซึ่งได้แก่ งานเพาะปลูก งานประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์
- (2) งานอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยจะได้กำหนด

ข้อ 3. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขันต่ำเป็นวันละสามสิบห้าบาท ในท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม

ข้อ 4. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขันต่ำเป็นเงินวันละสามสิบแปดบาทในท้องที่จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดคน嫣นายก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชัยนาท จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดอ่างทอง จังหวัดตราด จังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี จังหวัดจันทบุรี จังหวัดgrave; จังหวัดตรัง จังหวัดชุมพร จังหวัดปัตตานี จังหวัดราชบูรณะ จังหวัดสตูล จังหวัดสงขลา จังหวัดระนอง จังหวัดยะลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต

ข้อ 5. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขันต่ำเป็นเงินวันละสามสิบห้าบาท ในท้องที่จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา จังหวัดน่าน จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดแพร่ จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดขอนแก่น จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสกลนคร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดเลย จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดยโสธร จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดนครพนม จังหวัดหนองคาย จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดชัยภูมิ

ข้อ 6. เพื่อประโยชน์ตามข้อ 3 ถึงข้อ 5 คำว่า “วัน” หมายถึง เวลาทำงานปกติของลูกจ้างซึ่งไม่เกินชั่วโมงทำงาน ดังต่อไปนี้ หมายความว่าให้ลูกจ้างทำงานน้อยกว่าเวลาทำงานปกติเพียงได้ก้าว

(1) 7 ชั่วโมง สำหรับงานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือร่างกายของลูกจ้าง
ตามที่กระทรวงมหาดไทยจะได้กำหนด

(2) 8 ชั่วโมง สำหรับงานอุตสาหกรรม หรืองานชนิด

(3) 9 ชั่วโมง สำหรับงานพาณิชยกรรมหรืองานอื่นซึ่งไม่ใช่งานตาม (1) และ (2)

ในการนี้ที่เวลาทำงานปกติของลูกจ้างเกินกว่ากำหนดดังกล่าวในวรรคก่อน อัตราค่าจ้าง
ขั้นต่ำให้เพิ่มขึ้นตามส่วน เว้นแต่ลูกจ้างได้รับค่าล่วงเวลา หรือทำงานในวันหยุดตามประกาศ
กระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน ลงวันที่ 16 เมษายน 2515

ข้อ 7. ห้ามมิให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างเป็นเงินแก่ลูกจ้างน้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ เว้นแต่
ลูกจ้างทดลองงาน ซึ่งนายจ้างแจ้งให้ลูกจ้างทราบเป็นหนังสือแต่แรก โดยมีระยะทดลองปฏิบัติ
งานไม่เกินหนึ่งสิบวัน

ข้อ 8. ประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2522 เป็น
ต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 5 กันยายน 2522

พ.อ.อ.เล็ก แวนมาลี

(เล็ก แวนมาลี)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 10)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 2(4) แห่งประกาศของคณะกรรมการปฏิรูป ฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2515 และเพื่อให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ ลงวันที่ 16 เมษายน 2515 กระทรวงมหาดไทยจึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 9) ลงวันที่ 5 กันยายน 2522

ข้อ 2. ประกาศนี้ มิให้ใช้บังคับแก่

- (1) งานเกษตรกรรม ซึ่งได้แก่ งานเพาะปลูก งานประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์
- (2) งานอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยจะได้กำหนด

ข้อ 3. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละห้าสิบสี่บาท ในท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม

ข้อ 4. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละสี่สิบเจ็ดบาท ในท้องที่จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดปะจุะชีรีขันธ์ จังหวัดชัยนาท จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดอ่างทอง จังหวัดตราด จังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี จังหวัดจันทบุรี จังหวัดกระนี่ จังหวัดตรัง จังหวัดชุมพร จังหวัดปัตตานี จังหวัดราชบีราก จังหวัดสตูล จังหวัดสงขลา จังหวัดระนอง จังหวัดยะลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต

ข้อ 5. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันและสี่สิบสี่บาท ในท้องที่จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา จังหวัดน่าน จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดแพร่ จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดขอนแก่น จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสกลนคร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดเลย จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดยโสธร จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดนครพนม จังหวัดหนองคาย จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดชัยภูมิ

ข้อ 6. เพื่อประโยชน์ตามข้อ 3 ถึงข้อ 5 คำว่า “วัน” หมายถึง เวลาทำงานปกติของ สูกจ้าง ซึ่งไม่เกินชั่วโมงทำงานดังต่อไปนี้ แม้นายจ้างจะให้สูกจ้างทำงานเน้อยกว่าเวลาทำงานปกติเพียงได้ก็ตาม

(1) เจ้าช้ำโนง สำหรับงานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือร่างกายของลูกจ้าง
ตามประกาศกรุงธราวดไทย เรื่อง กำหนดงานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือร่างกาย
ของลูกจ้าง ลงวันที่ 16 เมษายน 2515

(2) แปดช้ำโนง สำหรับงานอุตสาหกรรมหรืองานขนส่ง

(3) เก้าช้ำโนง สำหรับงานพาณิชยกรรมหรืองานอื่นซึ่งไม่ใช่งานตาม (1) และ (2)
ในการพิทีเวลาทำงานปกติของลูกจ้างเกินกว่ากำหนดดังกล่าวในวรรคก่อน อัตรา
ค่าจ้างขั้นต่ำให้เพิ่มขึ้นตามส่วน เว้นแต่ลูกจ้างได้รับค่าล่วงเวลา หรือค่าทำงานในวันหยุดตาม
ประกาศกรุงธราวดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน ลงวันที่ 16 เมษายน 2515

ข้อ 7. ห้ามมิให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างเป็นเงินแก่ลูกจ้างน้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ เว้นแต่
ลูกจ้างทดลองงาน ซึ่งนายจ้างแจ้งให้ลูกจ้างทราบเป็นหนังสือแต่แรก โดยมีระเบียบลองปฏิบัติ
งานไม่เกินหกสิบวัน

ข้อ 8. ประกาศกรุงธราวดไทยฉบับนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2523
เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 1 กันยายน 2523

ประเทือง กีรติบุตร

(นายประเทือง กีรติบุตร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 97 ตอนที่ 138 ลงวันที่ 5 กันยายน 2523

ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 4)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 2 และข้อ 14 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2515 กระทรวงมหาดไทยจึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ให้ยกเลิกความในบันทึกคำว่า “อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ” ในข้อ 2 แห่งประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ ลงวันที่ 16 เมษายน 2515 ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 3) ลงวันที่ 20 มกราคม 2524 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ” หมายความว่า อัตราค่าจ้างที่คณะกรรมการค่าจ้างกำหนดและเสนอให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

ข้อ 2. ให้ยกเลิกความในข้อ 14 แห่งประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ ลงวันที่ 16 เมษายน 2525 ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 3) ลงวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2524 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ 14 เมื่อได้ศึกษาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 6 แล้ว ให้คณะกรรมการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ พร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ตามที่เห็นสมควรเสนอให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้นายจ้างที่อยู่ในข่ายบังคับของประกาศกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำปิดประกาศดังกล่าวไว้ในที่ซึ่งลูกจ้างคนงานในกิจการของตนเห็นชัดแจ้ง เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบสองเดือน”

ข้อ 3. ประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2524 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2524

ประทีอง กีรติบุตร
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๙๘ จ.๙. ๓๐ กอนที่ ๖๔ (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 29 เมษายน ๒๕๒๔)

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 11)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 2(4) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2515 และเพื่อให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ ลงวันที่ 16 เมษายน 2515 กระทรวงมหาดไทยจึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 10) ลงวันที่ 1 กันยายน 2523

ข้อ 2. ประกาศนี้ มิให้ใช้บังคับแก่

- (1) งานเกษตรกรรม ซึ่งได้แก่ งานเพาะปลูก งานประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์
- (2) งานอื่นตามที่กระทรวงมหาดไทยจะได้กำหนด

ข้อ 3. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละห้าสิบเอ็ดบาท ในท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดระนอง จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดชลบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดเชียงใหม่

ข้อ 4. ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละห้าสิบสองบาท ในท้องที่จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดคนายก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัตราชบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชัยนาท จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดอ่างทอง จังหวัดตราด จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี จังหวัดยะลา จังหวัดตระบี จังหวัดตรัง จังหวัดชุมพร จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล จังหวัดสงขลา จังหวัดยะลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา จังหวัดน่าน จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดแพร่ จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสกลนคร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดเลย จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดยโสธร จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดนครพนม จังหวัดหนองคาย จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดชัยภูมิ

ข้อ 5. เพื่อประโยชน์ตามข้อ 3 และข้อ 4 คำว่า “วัน” หมายถึง เวลาทำงานปกติของลูกจ้างซึ่งไม่เกินชั่วโมงทำงาน ตั้งต่อไปนี้ แม้นายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานน้อยกว่าเวลาทำงานปกติเพียงใดก็ตาม

(1) เจ้าช้ำโนง สำหรับงานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือร่างกายของลูกจ้างตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดงานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพและร่างกายของลูกจ้าง ลงวันที่ 16 เมษายน 2515

(2) แปดช้ำโนง สำหรับงานอุตสาหกรรมหรืองานชนิด

(3) เก้าช้ำโนง สำหรับงานพานิชยกรรมหรืองานอื่นซึ่งไม่ใช่งานตาม (1) และ(2)

ในกรณีที่เวลาทำงานปกติของลูกจ้างเกินกว่ากำหนดดังกล่าวในวรรคก่อน อัตราค่าจ้างขั้นต่ำให้เพิ่มขึ้นตามส่วน เว้นแต่ลูกจ้างได้รับค่าล่วงเวลา หรือค่าทำงานในวันหยุดตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน ลงวันที่ 16 เมษายน 2515

ข้อ 6. ห้ามมิให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างเป็นเงินแก่ลูกจ้างน้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ เว้นแต่ลูกจ้างทดลองงาน ซึ่งนายจ้างแจ้งให้ลูกจ้างทราบเป็นหนังสือเดตแรก โดยมีระยะทดลองปฏิบัติงานไม่เกินหกสิบวัน

ข้อ 7. ประกาศกระทรวงมหาดไทยฉบับนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2524 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 15 กันยายน 2524

พลเอก สิทธิ จิรโจน์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๙๘ ร.จ. ๔๖ ตอนที่ 152 (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 16 กันยายน 2524)